

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за заемане на академичната длъжност **доцент** по ПН 2.1. Филология (Съвременен български език) – за нуждите на Филиала на ПУ „Паисий Хилендарски“ в гр. Смолян, съгласно обява в ДВ № 98/ 19.11.2024 г. с кандидат:

гл. ас. д-р Мирослав Красимиров Михайлов от Катедра „Педагогически, хуманитарни, стопански и природо-математически науки“ към Филиал на ПУ – гр. Смолян

Рецензент: **доц. д-р Борян Георгиев Янев**, Катедра по общо езикознание и история на българския език, Филологически факултет, ПУ „Паисий Хилендарски“

Със заповед № РД-22-73 от 17.01.2025 г. на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“ съм определен за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ във Филиала на ПУ „Паисий Хилендарски“ – гр. Пловдив в 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Съвременен български език), обявен за нуждите на посоченото по-горе звено към Университета.

За участие в обявения конкурс е подал документи единствено д-р Мирослав Красимиров Михайлов, главен асистент към Катедра „Педагогически, хуманитарни, стопански и природо-математически науки“ на Филиала на ПУ – гр. Смолян.

Общо описание на представените материали

Представеният от гл. ас. д-р Мирослав Михайлов комплект материали на електронен носител е в пълно съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Кандидатът Михайлов е приложил общо 34 научни разработки, с които участва в обявения конкурс. За рецензиране приемам всички представени материали, защото при никой от тях не се открива конфликт на припокриване с предходна процедура за неговото научно или академично израстване.

Според вида на публикациите става въпрос за **две монографии** – *Диалектът на село Припек*. Пловдив, 2022, Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, ISBN 978-619-202-759-9, както и *Фонетика на съвременния български книжовен език (с оглед и на диалектното състояние)*, Издателство: Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, Филиал – Смолян, ISBN 978-954-8767-70-5; **две книги** - *Златоградският*

говор. Смолян, 2016, (324 стр.), ISBN 978-954-8767-64-4 (в резултат на защитен докторски труд в същата проблематика), *Селищните имена в Смолянско*. Смолян, 2015 (172 стр.), ISBN 978-954-92513-8-8 (в която е съавтор); **един речник** - *Честотен речник на личните имена в Смолянско* (в съавторство). Смолян, 2010, ISBN 978-954-9358-43-8; **две студии** - *Акустичен аспект на вокалите в говора на село Припек*. — В: сборник: *Интердисциплинарни аспекти на взаимовръзката човек ~ общество*, Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, ISBN 978-619-202-627-1, Пловдив, 2021, стр. 70 – 104, както и *Етно-психолингвистични аспекти на интеркултурното образование*. — В: . *Интеркултурно образование*, Пловдивско университетско издателство, Пловдив, 2024, ISBN 978-619-7768-07-07, стр. 174. Стр. 106 – 133 (в която е съавтор) и **двадесет и шест научни статии** – като самостоятелен автор или съавтор, в национални и международни специализирани издания.

Преценка на публикации след получаване на научната степен

След придобиването на ОНС „доктор“ публикационната активност на гл. ас. д-р Мирослав Михайлов значително се е повишила. Броят на научните трудове нараства осезаемо, като надвишава 30. Преди придобиване на ОНС „доктор“ публикациите на Мирослав Михайлов разкриват интерес основно в полето на диалектологията, докато към момента на сегашната процедура се наблюдава значително разширяване на изследователския периметър (напр. в области като *ономастиката, експерименталната фонетика, интеркултурното образование, математическата лингвистика, дидактиката и др.*), което е една от необходимите предпоставки за качествено академично израстване.

Наукометрични показатели

По посочения критерии гл. ас. д-р Мирослав Михайлов притежава много добри наукометрични показатели, отнасящи се до представянето на специализирани монографии и статии, както и коректно отбелязани цитати.

Кандидатът надхвърля изискуемия минимум от точки за доцент по Правилника за прилагане на закона за развитието на академичния състав в Република България по НО 2. Хуманитарни науки. Наукометричните показатели са представени подробно и достоверно в приложените към документацията на кандидата в специализирани справки за минималните изисквания, публикациите и цитиранията.

Обща характеристика на научната, научно-приложната и педагогическата дейност на кандидата

Тук е мястото да се отбележи, че Мирослав Михайлов притежава изключително добри комуникационни и организационни умения в резултат на многобройните му участия в различни инициативи на Филиала и Университета в академичните среди и с научнопопулярен характер. Кандидатът е разпознаваемо лице във филологическите научни форуми в страната и чужбина, ориентирани към диалектологията и експерименталната фонетика.

За учебната 2024/2025 година Михайлов има **750** реални аудиторни часа във Филиала на ПУ в гр. Смолян, като води лекции и упражнения по задължителни, избираеми и факултативни дисциплини, като *Съвременен български език и Практическа граматика, Методика на обучението по БЕЛ и Текуща педагогическа практика* в педагогическите специалности, както и *Увод в общото езикознание (упр.)*, *История на новобългарския книжовен език (лек.)*, *Фонетика на съвременния български език (лек. и упр.)* и *Лексикология на съвременния български език (упр.)* на филологическите специалности във Филиала. Преподава и *Акустични аспекти на разговорната реч, Езикова култура, Езикова култура и бизнес кореспонденция, Българска диалектология* и *Експериментални методи във фонетиката* (като избираеми и факултативни курсове).

Научната дейност на гл. ас. д-р Мирослав Михайлов е впечатляваща и макар да гравитира в орбитата на фонетиката и диалектологията, включва в себе си различни ключови аспекти на езикознанието (и като сублингвални проблеми, и като изследователски призми), което показва, че Михайлов е лингвист с широк изследователски спектър.

Мирослав Михайлов участва като ръководител или член на колектива в 15 вътрешноуниверситетски, национални и международни научни проекта, между които *„Дигитална интернет базирана библиотека за родопските диалекти (с аудио приложения)“*, *„Интерактивна лингвистична карта на Родопите (в акустичен аспект)“*, *„Център и мрежа за интеркултурен диалог и образование (NIDE)“*; *„Подкрепа за успех“* по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ и др.

Кандидатът е извел 15 дипломанти, успешно защитили своите разработки в области като фонетика, диалектология, история на езика и съвременни тенденции в образованието.

Основни научни и научно-приложни приноси

Предложената за рецензиране монография *Диалектът на село Припек* предлага цялостно описание на звуковете в диалектната система на българския език, като е отделено повече внимание на особености във вокалната му система. Най-цялостно и в подробности са описани фонетичните особености на говора на село Припек, като е обърнато особено внимание на една от най-характерните особености на диалекта – стесняването на гласната /е/ под ударение, придружено със съкращаване на нейното времетраене.

В монографията е изследвана подробно и аргументирано така наречената „замяна на гласната [è] с гласната [ù] под ударение“, а анализът, който прави авторът Михайлов, показва, че тази промяна е факултативна, което лишава от пълнота твърдението, че има припокриване на диалекта в село Припек с павликянските говори в Пловдивско. За да направи акустичен анализ на случаите на замяната на гласната [è] с гласната [ù] под ударение, е използван съвременен софтуер за акустичен анализ, който придава необходимата обективност на изводите.

Изследването на Михайлов съдържа и информация за морфологията и синтаксиса на проучваното лингвистично явление, като се описват граматическите категории залог, преходност на глаголите, наклонение (включително евиденциални форми), видове словосъчетания и видове подчинителни връзки, видове изречения по цел на изказване и по строеж. Всички констатации са подкрепени с нужния диалектен материал.

Наблюденията са осъществени въз основа на лично събиран езиков материал. Монографията съдържа богата библиография и голям обем от диалектни текстове.

В монографията *Фонетика на съвременния български книжовен език (с оглед и на диалектното състояние)* се предлага общо представяне на българската фонетика по отношение на книжовния език, като съпровождащо е представянето на диалектните фонетични особености на езика. Авторът е разгледал всички основни теоретични понятия, които стоят в основата на обучението по фонетика и фонология, на фона на идеите на един от най-бележитите съвременни езиковеди в областта на фонологията – граф Николай Сергеевич Трубецкой.

Монографията съдържа задължителните части като устройство на говорния апарат, акустични и артикулационни характеристики на звуковете на речта, класификации и пр.

Специален акцент е поставен върху историческия развой на фонемната системата, както и на нейната съвременна структура с оглед на фонологичните признаци и опозиции. Разгледани са сонорните съгласни и глайдът /Й/. Особено внимание е обърнато на темата за палаталната корелация в съвременния български език, като се стига до извода, че фонологичното противопоставяне между палаталните и непалаталните звукове е претърпяло значителен развой през последните няколко десетилетия, за да се стигне до „декомпозиране на мекостта на палаталните съгласни“. Изчерпателно и с вещина са представени фонемните редувания в езика на фона на съпоставянето между звуковете в диалектния и книжовния разговорен език.

Изследването на Михайлов има не само приносен характер, но е и образцово учебно помагало по фонетика на българския език.

Тъй като е било обект на рецензиране при заемане на ОНС „доктор“, за изследването *Златоградският говор. Смолян, 2016*, може да се обобщи, че е научно значим труд с несъмнен приносен характер. Издадената и преработена като книга дисертация съдържа изобилен материал, който отразява достатъчно пълно фонетиката и граматиката на златоградския говор и неговите езикови особености – област, която към онзи момент е сравнително непълно, макар и дълго проучена.

Книгата *Селищните имена в Смолянско. Смолян, 2015*, представлява изследване на целия корпус от наименования на населените места в общините Смолян, Мадан и Рудозем, които се намират в границите на Смолянска област, в която участват изследователи на родопската ономастика. Кандидатът Мирослав Красимиров Михайлов е автор на главата 1.2.4. Семантична класификация на старите турски селищни названия (стр. 32 - 44), както и на главата 2.1.2. Речник на селищните имена в Смолянска община (стр. 73 – 114). Проучването се уповава на архивни документи още от 1676 г., на официално регистрирани промени на имената в различни справочници и списъци, на теренни проучвания и данни, получени от живи информатори. Тъй като съм изразявал мнение за същата книга по повод на друга процедура, ще си позволя да повтора единствено становището си, че това е поредната топонимична област, която вижда бял свят.

Предложеният към документите речник *Честотен речник на личните имена в Смолянско* е първият по рода си, който представя честотата на личните оними (4228) от смолянския географски и административен район за един цял век. Всеки антропоним е

придружен от информация за честотата му по общини и десетилетия. Това дава възможност да се правят обективни съпоставки и сравнения между смолянската антропонимна система и другите в рамките на страната ни. Изследваният период и ексцерпираният материал са достатъчно представителни за да покажат развоя на смолянската личноименна система.

Проучени са имената на 66328 деца, родени през последното столетие. Ексцерпираният материал е от регистрите за раждане (азбучните регистри) на следните общини: община Смолян (1914 г.-2009 г.), община Девин (1915 г.-2008 г.), община Чепеларе (1913 г.-1994 г.) и община Неделино (1915 г.-1986 г.), а в речника са анализирани 4228 антропонима. Изследването, само по себе си, е с изключителен принос за ономастиката, в частност – на антропонимията. Бележки, които вече съм правил относно твърдения в речника, са относно употребата на термини като „семантика“ на личните имена, някои неточности в посочването на произхода и други.

Ще си позволя да коментирам накратко и представените за рецензиране студии, защото в тях се откроява изследователската вещина на кандидата Мирослав Михайлов.

Студията *Акустичен аспект на вокалите в говора на село Припек* се откроява със следните важни за теренната лингвистика изводи, които авторът е посочил съвсем точно: 1. След анализ на спектрограмите за изговора на вокалните варианти [à], [³], [è], [ù], [ò], [²] в говора на село Припек се констатира, че данните за формантните стойности на двойките тесни и широки вокали са доста близки. Стойностите на първия формант за двойката [à] – [³] са в диапазона 800 – 900 Hz. Стойностите на първия формант за двойката гласни [è] – [ù] варират от 430 до 759Hz. 2. Михайлов доказва, че широката гласна от всяка корелативна двойка задължително е с по-удължено времетраене. Редукцията на вокалите е свързана повече с намаляването на техния интензитет и времетраенето, отколкото с промяна на формантните им параметри. 3. В настоящата студия Михайлов прилага най-съвременните методи за експериментален акустичен анализ, като достига до редица приноси за българската фонетика изводи.

В студията *Етно-психолингвистични аспекти на интеркултурното образование* убедително се защитава твърдението, че съвременното интеркултурно образование в контекста на икономическото развитие в Европейския съюз е от съществено значение. „Постигането на „подвижност“ във функционирането на „малките“ и „големите“ езици би

допринесло за взаимното и многостранно проникване между културите. Изучаването на езиците има значение и за насочването на интеграционните процеси, свързани с миграцията.“

Тези факти потвърждават необходимостта у подрастващите да се развиват умения за осъзнаване на родния език като важно средство за осъзнаване на заобикалящата ги социална среда и приобщаването им към нея. Авторите констатирали още, че „това предопределя психолингвистичните характеристики на езиковото обучение, които предполагат наблюдение върху моделите на езиковото взаимодействие между учениците в конкретна етнокултурна среда и адаптиране на стратегиите на преподаване в съответствие с установената специфика на функционирането на речта и мисленето...“.

С подчертан приносен характер са и представените за оценка публикации в споменатите вече сфери на изследователски интерес от страна на кандидата Михайлов. Ще си позволя да открия някои публикации, част от които в съавторство, с претенции за наличие на базисни теоретико-прагматични модели: *Словообразователни модели в антропонимичната система на Смолянско.* – В: „Човекът и вселената“. Сборник доклади. Смолян, 2011 г., стр. 50 – 56, ISBN: 978-954-397-025-4; *Прегласът è > ì в източните родопски говори като свидетелство за миграционни процеси.* – В: СЪЮЗ НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ- СМОЛЯН, Научни трудове, Том 1, 2013, ISSN: 1314-9490; *Семантична класификация на ойконимите от маданска и рудоземска община.* – В: СЪЮЗ НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ- СМОЛЯН, Научни трудове, Том 1, 2013, ISSN: 1314-9490. Сборник доклади. Смолян, 2013, стр. 30 – 35; *Съвременни математически методи за описание на говорен звук.* – В: . Научни трудове на Съюза на учените – Пловдив, Серия Б. Естествени и хуманитарни науки, том. XVI, Сборник доклади. Пловдив, 2014. стр. 133 – 137. ISSN 1311-9192; *Спектрална картина на палаталните консонанти в съвременния български книжовен език.* – В: НАУЧНИ ТРУДОВЕ НА СЪЮЗ НА УЧЕНИТЕ ПЛОВДИВ. СЕРИЯ А: Обществени науки, изкуство и култура. Том VI. Пловдив, 2020, стр. 187 – 191, ISSN 1311-9400; *Звуков анализ на речта чрез Фурие преобразуване* – В: НАУЧНИ ТРУДОВЕ НА СЪЮЗА НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ – ПЛОВДИВ, СЕРИЯ В. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИИ, Т XIX, ISSN 1311 - 9419 (PRINT), ISSN 2534 – 9384; *Механизми за автоматично гласово разпознаване посредством звукови спектрограми.* – В: НАУЧНИ ТРУДОВЕ НА СЪЮЗА НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ – ПЛОВДИВ, СЕРИЯ В. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИИ, Т XIX, ISSN 1311 – 9419; *Формантни преходи в спектралната*

картина на речта. В: НАУЧНИ ТРУДОВЕ НА СЪЮЗА НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ – ПЛОВДИВ, СЕРИЯ В. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИИ, Т XX, ISSN 1311 - 9419 (PRINT), ISSN 2534 – 9384; *Славянска антропонимия в Смолянско*. — В: Zeszyty Cyrylo-Methodiańskie, 4/2015, p. 97 - 106, ISSN 2449-8297; *Semantic classification of the turkish names of the villages from the region of Smolyan* — В: 9 th INTERNATIONAL BALKAN EDUCATION AND SCIENCE CONGRESS 16-18 OCTOBER 2014 / EDIRNE, p. 1327 – 1333.

Заклучение

Познавам Мирослав Михайлов като колега и учен от години. Убедено смятам, че той е стойностен и разпознаваем езиковед със собствено изследователско поле. Михайлов е отговорен колега, положително настроен към работата и колегите, уважаван от студентите, което го прави желан партньор в различни инициативи на филиално и университетско ниво. Свидетел съм на неговите усилия Филиалът на ПУ в гр. Смолян да има нужните студенти, които да бъдат удовлетворени от обучението си.

Документите и материалите, представени от гл. ас. д-р Мирослав Красимиров Михайлов, отговарят на всички изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на Пловдивския университет. Представен е значителен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“ и главен асистент. В работите му има оригинални научни и приложни приноси, които са получили необходимото признание от специалистите.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята **положителна оценка** и да препоръчам на Научното жури да избере Мирослав Михайлов на академичната длъжност „доцент“ в област на висшето образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Съвременен български език).

15.03.2025

Рецензент:.....

(доц. д-р Борян Янев)